

1840. 6 Junni.

23^{sch}a lappa.

J a u n a s s i n n a s.

Is Peterburges. Augsti zeenigs Keisers, dabbusis sinnahr, ka Pruh-
schu kehniensch tohti wahjisch, tuhlin no Warschawas aisbrauzis us Berlihni.

Is Berlihnes. 26ta Mai muhsu kehniensch, Friedrich Wilhelm tas
treschajs wahrdâ, pahri neddelas wahrdâs, pee Deewa aisgahjis, 70 gaddus
wezzumâ un 43 waldischana, Pee mirschanas behrni winnam wissi bija klahr,
behrnu behrni zitti. Arri snohts, Kreewu Keisers, masu brihdi papreeksch wehl
bija atnahjis. Kehniensch, wehl dsihws buhdams, pats sawam wezzakam deklam,
tam frohna mantineekam, waldischanas darbus irr nodewis, un arri pats pah
sawahn behrehm nospreedis, lai neds pillt neds basnijâ laudim lihki rahdoht.

Is Rihges. No tahm nelaimehm, kas atkal April-mehnesi muhsu mas-
lâs notikluschas, un to zaur teefas grahmatahm dabbusam sinnahr, mehs til
pahri ween fluddinasm. Eeksch sahgu-sudmallas Zehsu aprinki 13ta April gad-
dijahs, ka meldera puifis, leesu rattu isfwehredams, til nelaimigi isfihde,
ka rats winnu nositte. — Appaksch Kopalka-muischas Sahmu semmê 1⁰tâ
April atradde semneeka feewu grahwi no flihkufi, kas laikam pa laipu eeda-
ma pah, buhs eekrittufe. — Pee Ballohscha-muischas, Walmeres aprinki,
17ta April no kalna nowahrtijahs blukkis, uskritte nabbaga semneeka
puifcham no 9 gaddeem, un winnu fatreeze. — Appaksch Kerfela-muischas
Jggaunu semmê 23^{sch}a April mas behrniensch, pufsohtru gaddu wezzumâ, ne
weenam ne usraugohr, staigaja apfahre sehtâ, eekritte alkâ un nosfihke. —
25ta April noahrdija Talsenes basnijas wezzu juntu, bet pee schi darba,
nedohmajohr, arri sagahsahs labbi leels gabbals no sapuifschas fohka welwes,
un nositte weenu algadsi. Eschetreem zitteem un pascham meisteram fahde gan
arri notikke, bet tof ne leela. — Tai nakti us 1^{mu} Mai eeksch Grobines
mah tei meegâ ta nelaimê gaddijahs, samu behrniu, kas 4 neddelas wezzumâ
un winnai pahruhruw bija gultâ, nogulleht.

25ta Mai, ne zil tahl no Rihges, meitas-behrns no semneeka fahrtas,
12 gaddus wezzumâ eefahze itt kâ trakkohr, kad patlabban no lauka bija
nahkufe mahjâs. Ware gan buht, ka scho flimmibu dabbusa zaur to, ka faule
karsti irr usfpihdejufe us winnas galwu.

No Birschu muischas, Kursemmé. Pee mums smilkschu semmé rudsi stahw pufslidhs, bet mahtu semmé dauds ispuischas weetas rohnahs. — Mehse ilgi effam ilgojuschees pehz siltahm deenahm; paldees Deewam, ka tahdas beidoht sadshwojuschi. Ecksch tahm pagahjuschahm 20 deenahm Mei-mehnescha tikkai 2 siltas deenas bija; prohti 7ta un 8ta. Tahs zittas deenas bija faltas, ar wehju un auku, ar kruffu, leetu un salnu, daschdeen arri ar pehrkonu. Semneeku firgi irr wahji un dauds nosprahgst ar zehrnu fehrgu. Lai Deews dohd labbu seedu laiku, wissu-wairak muhsu rudsu laukeem. — Muhsu plawas wehl pilnas ar uhdeni no pawassaras eefahkuma, — un newarr sinnah, woi uhdens sahji ne-ispuhdehs. Ugri fehti wassaraji labbi sadihgusch. — Ahbotu scho gadd' maj buhs, bet kirsches un pluhmas pilnas ar seedeem. Tai zotâ Mei wehl bija stipra naktis salna. L.

Sienna pahr tabakas bruhkeschanu.

Pehz dascha zilweka mahzibas tabaku bruhkeht ne effoht lahga eeraddums un zilwekeem ne ko labba ne darroht. Kam schis eeraddums gauschi mihtsche, tas nu gan tahdu mahzibu ne peenems, bet atmettihs; bet kas nu par to? Wezs fakkams wahrds skann: "Kam tiht, tas klausih; kam ne tiht, aisbahsihs aufis." — Zitteem tahda mahziba itten par preeku buhs un, kas sinn, daschs jauns zilweks tabaku wairs ne bruhkehs, kad dabubhs sinnah, ka schi sahle tahda skahdiga. Bet, kad ne fenn Nihgâ eeraudsiju Kursemmes sehnu, kas dauds wezzaks ne bija, kâ desmits gaddus, un tatschu jau gohdam jaunu kalka pihpi bij' spraudis pee zeppures, tad dohmaju: re, tas gan mahzifees tabaku smehkeht un grammatu lassih weenâ reisê. Mahjâ nahzis, palehru rohkâ grammatu*), ko kahds gudris dokters kungs Wahzsemmé farakstijis un tur atraddu schohs wahrds, ko tê lassitajeem dohdam rohkâ:

"Kas tabaku smehke, tas jau ko irr eeraddinajees no leeka. Jo schahds eeraddums pa wissam naw waijadsihs, nedf wehl currams par tahdu, kas effoht geldigs wesselibat, kâ daudsina tee, kas pirmahf ne kahdu darbu ussahf, eekam pihpi panemm muttê. Mannim stahstihis pahr kahdu Sweedru karea wirsneeku, kam karea lehgeri tabaka peetruhkuse un tadeht salmus pihpi bahsis, leelidams, ka effoht weena alga, woi tabaka, woi salmi pihpê, kad tik ween duhmi apkwehpinoht deggonu. Un ko dauds runnah? Gan ikkats pars sinnahs, ka tabaka naw ne kahda waijadsihs leeta, sewi usturreht pee wesselibas, jo tee, kas tabaku ne smehke, irr tik pat mudri, laimigi un wesseli, ir wehl wesseligaki ne kâ tee, kas tabaku smehke. Sazzischu labbak pahri wahrds pahr to skahdi, ko schis eeraddums isdohd, wissu-wairak teem par labbu, kas wehl naw to eeraddinajuschees. Tabakas fihwums un karstums samaita sohbus un schahwe meesu, ka zilweks paleek leefs un bahls; — maita azzis un prahtus, sabeese affinis galwâ un plauschôs, zaur ko paleek galwa smagga un kruhtis wahjas un zaur to warr dabubht kahsu un dellamu fehrgu. Pahr scho wissu tam zilwekam arri weena

*) Die Kunst, das menschliche Leben zu verlängern, von Dr. Chr. Wilh. Hufeland. Zweite vermehrte Auflage. Jena 1798.

leeta wairak waijadsiga un jo wairak fo waijaga zilwekam, jo masak tam mee-
ra u. t. j. pr.

Tabaku schnaukt arri naw ne kahds labs eeraddums, bet, peh; labbas tee-
fas, wehl jo flitaks zaur to, fa daschi ar winnu pa dauds neehri turrachs.
Arri zaur to teel eekarfetas affinis dsihles un rohnahs galwas fahpes un azzu
flimmibas.

Tabaka jo flahdiga paleef wehl zaur tahm daschadahm sahleh, fo zitti ta-
baku pahrdeweji peejaug fawai prezzei, pirzejus pee few'wilkdami, un kas zittu reis
woi nahwigas woi laudim par leelu flahdi pee wesselibas. Man brihnums, fa
Wahzsemimes polizeie, kas wiffas schahdas leetas pahrskatta, ne arri scho prezzi
pa reisi ismekle; jo taf irr weena alga, woi zilweks ehfdams un dserdams,
woi smehekdamms un schnaukdams eenemm nahwigu sahli. — Pats sinnu, kahdas
sahles daschi tabaku pahrdeweji peelikke schnauzamai tabakai, lai ta isfkattahs
sinullaka un isdohd wairak swarra. Un tahs bija tohti nahwigas, lai gan schnau-
zejeem patikke un tee to labpracht bruhkeja pa pilnam. — Woi tad kahds brih-
nums, fa dascha schnauzama tabaka azzim un galwai darra wahjibas, fo wairs
newarr dseedinacht, fa pats jau dauds reis esmu panahzis! Woi tad nu nebuhtu
laiks tahdai wesselibu pohstidamai wiltibai pretti stahweht un ne weenam pirmak
faut smehekjamu woi schnauzamu tabaku pahrdoh, eekam flaidri ismekleta un
neflahdiga atrasta.“ —

Lassitaji mihli! pahrbaudeet paschi schohs ta gudra doktera wahrds un is-
lassajt fewim to labbaku daku! — —s—n.

• Peesauz' manni behdu laika, tad es tewi gribbu israut, un tew
buh man gohdaht.

Kreemji kareâ Sweedra wirsneeku bij sanehmusch, un tahti us Kreemju semmi
weddufchi zeetumâ. Schis nu gan bija baggars lungs; tatschu tam pirmâ laika
leelâ nabbadfiba un eruhkumâ bij ja dsihwo; jo raddi tam naudu ne warreja fuhriht
no mahjahm, ne sinnadami, fur tas effoht. — Kad winsch brishwibu bija dabbujis,
isstaigatees, tad ar it nofkummuschu prahtu gahje meschâ, Deewam sawu firde is-
teikt. Zatarâ semneeks, no Muamedaneru tizzibas, winnu no tahlenes eerandfi-
dams, gribbeja raudsiht, fo schis behdigs zilweks jel tur darrischoht, un apstehpjahs
ais kohka. — Opzihrs nu zekds mettahs ta Kunga preekschâ, pazehle rohkas us deb-
besim, un Deewu luhdse, lai ispesti no schahm leelahm un grubtahm behdahm; un
tâ luhgdams stiprinajahs tai tizzibâ, fa Deews winna luhgschanu teescham paklau-
fijis. Ar drohschu prahtu, ar it leelu preeku nu atkal gribbeja aiseet us mahjahm;
bet Zatars winnu peegahje, waijadams, kas winsch effoht? — Opzihrs stahstija, fa
winnam bija gahjis. — Bet — Zatars fazzija — kas tas irr? Pirmiht tu biji til
nofkummis un behdigs; bet nu, Deewu luhdsis, effi lihgsms. Woi tad taws Deews
tewim fo dewis? — Wehl ne fo ne esmu dabbujis — tâ Sweedris fazzija, — bet
Deews sawds wahrdds man it stipri apleezinajis, fa mannu luhgschanu paklausihis.
Lai man nu arri schim brishscham wehl naw ne kas; tomehr sinnu teescham, fa
Deews man palihdsehs. Jo schim weenigan pateesam Deewam tahs semmes un deb-
bes irr Dehs, kam Jesus Kristus wahrds; un eeksch scha winsch wisseem zilwekeem

gribb schehligs buht. Kas eeksch scha Deewa Dehla no firds tizz, un winna wahrda Deewu luhds, to Deews paklausih's scha pascha Dehla labbad. — Ne ilgi pehz tam opzih's dabbuja no mahjam papihru, 300 dahlderu wehrtu.

Kad abbi bija schliheufchees, tad Tatars, kas pars arri ihsti nabbags zilweks bija, dohmaja pee sewis ta: tatschu irr Deews, kas muhs wissus raddijis. — Kam tad arri mannim ne palihdsehs? — Ar swehtu firds weenteesibu wiafch tad, zeltos nomettees, luhdse: tu leelais Deews, kas debbes un semmi effi raddijis! esmu dsirdejis, ka tewim Dehls, un ka winna labbad wisseem zilwekeem gribbi buht schehligs, un paklausih't coh's, kas winna wahrda tewi peesauz. Tapehz tawa Dehla Jesus Kristus wahrda tewi luhdsu: ir mannim palihdsi manna nabbadsiba!

Tataram teescham arri sahze labbaki klastees. Usmeleja opzihru, stahstija, ka Deews bija palihdsejis, un no scha atkal dabbuja dsirdeht, kahdu laimi Deews schim peeschlihris. Sazzija arri turklast: ta irr labba leeta, ka no scha Deewa ko sinnu! No scha laika scho pateesu Deewu eeksch Dehla gohdafchu un peeluhgfschu!

Schi mahziba Tataram arri gauschi par labbu bija pee dwehseles; to warrehs redseht no ta, ko te wehl stahstifchu. — Kreewju kohpmannis aissehgeletu malku ar 500 fudraba=rubteem pamette, kad zaur scho widdu reiseja; un scha Tatara dehls, to atraddis, tehwan atnesse. Gohdigs Tatars nu likkabs paraditees to ihstu weetu, fur dehls atraddis malku, un scho tur pat eerakke semme. Kad kohpmannis atpakat nahze, tad Tatars, tik ilgi meklejis, kamehr to bij atraddis, kam maks peederreja, tam gohdigi atkal ardewe, ne ko ne aistizzis.

Sinna, zil naudas 5. Juhni-mehn. deena 1840 eeksch Nihges malkaja par daschahm prezzehm.

Par	Malkaja:	Subr. nauda. Rb. K.	Par	Malkaja:	Subr. nauda. Rb. K.
1	puhru rudsu, 116 mahzjinus smaggu	1 50	1	pohdu (20 mahzjineem) wafku	7 —
—	meeschu, 100 mahzjin. smaggu	1 10	—	tabaka	— 65
—	fweeschu, 128 mahzjin. smaggu	2 80	—	fweesia	— 40
—	ausu	— 90	—	dselses	— 75
—	stran	1 60	—	linnu, frohna	2 —
—	rupju rudsu = miltu	1 50	—	brakka	1 80
—	bihdeletu rudsu = miltu	2 —	—	kannepu	— 90
—	bihdeletu fweeschu = miltu	3 50	—	schfih'tu appinu	3 —
—	meeschu = putrajnu	1 60	—	weschfih'tu-jeb prezzes appinu	2 —
—	eefala	1 10	—	muzzu filku, eglu muzzä	5 25
—	linnu = sehklas	2 50	—	lasdu muzzä	5 50
—	kannepu = sehklas	1 60	—	smalkas sahls	4 25
1	wesumu feena, 30 pohdus smaggu	3 —	—	rupjas baltas sahls	4 50
barrotu wehrschu galku, pa pohdu		1 20	—	wah'ti brandwihna, pussdegga	7 50
			—	—	— 50
			—	—	10 50

libds 4. Juhni pee Nihges irr atnahkufchi 453 fuggi un aisbrankufchi 247.

Brihw drikkelt. No juhrmallas = gubbernementu augstas waldischanas pusses:

Dr. C. E. Napierky.